

Naročnina
Dnevna izdaja
za tiskarstvo Jugoslavije
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
stoip. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 20, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
visoka po 10 Din
o Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Kokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Delavska družina

V krščanstvu tvori družina najvažnejšo in najskrbnejšo negovano celico. Zato je družina v splošnem dobro uspevala, dokler je imelo krščanstvo vpliv na javno in gospodarsko življenje.

Izprememba je nastopila v tem pogledu, ko je zavojeval gospodarstvo in družbo nov, protikrščanski kapitalistični sistem. Kapitalistično gospodarstvo ne pozna nikakih etičnih ozirov, ker je njegova gonilna sila pridobivanje gospodarskih dobrin z vsemi sredstvi ne glede na interese splošnosti.

Posledice tega sistema so dvojne. V onih krogih, katerim je življenje naklonilo bogastvo, je ubilo zmisel za duševne vrednote. Sčasoma je postal edini njihov cilj uživanje. Sporedno s tem je nastalo nerazpoloženje in ne-naklonjenost napram družinam s številnimi otroci. Vgnezdil se je v te kroge in po njih tudi v srednje meščanske sloje sistem dveh, treh otrok. Tudi družine, ki se sicer priznavajo in štejejo za krščanske, niso usle temu vplivu.

Slojem, ki pa imajo še zmisel za naravno in božjo nalogo družine, torej ki so še naravno in pravno zdrave, je pa in še otežuje ta kapitalistični gospodarski in družabni sistem vzdrževanje številne družine. V svojih posledicah je — to moremo trditi z vsem prepričanjem — celo zasadi sekiro na korenino družin teh slojev. V prvi vrsti so prizadete radi tega položaja proletarske družine. Te nimajo nikakega premoženja, njihova ekzistenca zavisi le od mezd. Ni vredno dokazovati, da so povprečne delavske mezde take, da včasih ne zadostujejo niti za preživljanje samca, kaj šele za preživljanje veččlanske družine. So slučajji, da ima petčlanska delavska družina celotnih mesečnih dohodkov komaj nekaj nad 700 Din. Zalibog niso to poedini slučajji!

Ce je tako, ni čudno, da ima prav siren-sko vabljivost propaganda marksističnih agitatorjev s parolo: »Ne rodimo otrok!« Dokazu-jejo, da je roditi otroke v takem položaju celo zločin.

Bela kuga žanje že precej tudi med delavskimi družinami. Ce bo šlo tako naprej, bo čez nekaj let tudi delavska družina v razsulu. To bi bila največja nesreča za človeštvo.

Današnji družbi manjka pravne obnove. Tako obnovo pa morejo izvršiti le visoko nra-vni in popolnoma izkristalizirani značaji. Te pa moremo dobiti edino iz družin. Zgodovina krščanstva uči, da so bili borci za krščanstvo iz vrst, ki jih najlažje primerjamo sedanjemu delavskemu stanu. Skof dr. Hammels je javno ugotovil, da ni izključeno, da bo nositelj nove družabne obnove ravno delavstvo. Taka ob-nova pa predpostavlja, da bo delavstvo nezlomljivo, dejansko krščansko ljudstvo, pre-pojeno z brezpogojno odpovedjo in poštvo-valnostjo. Vse to pa more priti ven edino iz družine. In ta družina je na robu propada.

Najbolj žalostno je pa to, da se katoličani niti ne zmenijo za te pojave, nekako malo-dušno jemljejo ta opustošenja na znanje. To-lažimo se, da že mora tako biti, da ni izhoda.

Ce imajo katoličani kako važno nalogo, potem je gotovo boj za pravne družine. V tem oziru nas čaka velika odgovornost. Ali mora res tako biti? Ali res ni sredstev, da bi se obvarovala delavčeva družina tudi v sedanjih razmerah pred razsulum? Čez noč se gotovo ne dajo izpremeniti te razmere, sigurno pa s sistematičnim delom.

V čem naj bi obstojalo to delo?

Katoličani bi se morali otresti mrtvila, ka-tero nas vlepe. Potom časopisja in knjig ter potom osebnega delovanja bi se moral zbuditi zmisel za družine, za njeno naravno in pravno važnost za človeštvo. Iz vsega delovanja bi morala odsevati iskrenost in prav apostolski duh. Beseda ali črka brez tega duha ne oživlja in dviga, ampak ubija.

Zaeno s tem bi morali katoliški podjet-niki in katoliška podjetja tudi prispevati po svoje za dvig delavske družine. Resnica je, da je sedanji gospodarski položaj težak. Toda tako težak pa zopet ni, da se ne bi mogla ustvar-jati v posameznih podjetjih sredstva, iz kate-rih bi dobivale delavske družine, ki imajo ve-liko otrok, stalne doklade. Takoj po prevratu so bile v nekaterih podjetjih v navadi poleg plač tudi družinske doklade. Toda radi agi-tacije od delavske strani, češ, da ne gre, da bi delali neoženjeni za oženjenega in da se naj plača le delo, so podjetniki z veseljem uki-nili te doklade.

Mogle bi se pa izpeljati zopet na drug način. Ustanovile se naj bi tako zvane izrav-nalne blagajne. V te blagajne bi prispevalo de-

Nemčija - jeziček na tehtnici političnega položaja v Evropi

Intervju našega dopisnika z nekim izvenevropskim diplomatom

Zeneva, 17. maja. Dobil sem pooblastilo, da smem priobiti nekaj misli iz razgovora, ki sem ga imel z diplomatično osebnostjo neke izvenevropske države, ki je o sedanjem političnem položaju zelo dobro poučena.

»Kako označujete vic — tako sem vprašal — sedanjih moment v političnem dvoboju med obe-ma latinskima državama v Evropi?«

»Kako bi ga točno označil — je moj lju-beznivi sobesednik dejal — tega zaenkrat ne vem; na vsak način je tako interesanten in takšnega od-ločilnega pomena za bodočnost, da tak ni bil do-zdaj noben drug politični moment po sklepu ver-zajskega mira. Jaz bi rekel, da je ta moment na-ložil Nemčiji vlogo poštenega mešetarja med la-tinskima sestrata, to je zame takorekoč facit vse-ga, kar sem te dni doživel v Zenevi.«

»Dali je res tako poskočila veljava Nemčije?«

»In še kako, spoštovani gospod! Naj se spo-zarum med Francijo in Italijo posreči ali ne — Nemci bodo lahko želi sadove v enem in drugem slučaju, če bodo previdni in potrpežljivi pa če se bodo znali v danem momentu premagovati, da ne bodo za svojo mešetarijo zahtevali prevelike me-šetarine.« je moj sobesednik smehljaje se končal svoj stavek.

»Vem,« sem odvrnil, »na kaj mislite. Italija snubi z vsem žarom Nemčijo, da bi mogla v skraj-nem slučaju Franciji in njenim alijansam postaviti nasproti antanto Rim-Dunaj-Berlin. Na drugi stra-ni se trudita gospoda Briand in Tardieu, da bi Nemčijo od možnosti take nevarne zveze odvrnili. Italijani lansirajo sami v svet vest, da so priprav-ljeni Avstriji vrniti južni Tirol, če ne vsega, pa vsaj nekaj; dočim se na drugi strani kolportira vest, da bi bila Poljska po nasvetu Francije pripravljena h koncesijam Nemčiji v zadevi takozvanega visel-skega koridorja.«

»Dragi, to so fantazije, ki v takih slučajih bujno vzcvetijo iz elektriko nabitega ozračja. Res,

da se je g. Curtius te dni kaj živahno razgovarjal tako z gg. Briandom in Grandijem kakor z g. Za-leskim, pa celó v razgovorih Brianda in Grandija s Hendersonom je igral nemški minister za zu-nanje zadeve svojo vlogo. Pa verjemite, da se ne ena ne druga stran ni dotaknila tako težkih vprašanj, kakor ste jih vi omenili, najmenj pa g. Cur-tius. On dobro ve, kako zdaj g. Poincaré in vsi nacionalistični krogi dan na dan Franciji slikajo na steno bavbava italo-nemške aliance, ki da bo s pomočjo Ogrske, Bolgarije in Turčije pa s tiho asistenco Rusije sprožila vprašanje popolne revizije poverzajskega statusa v Evropi. Zato ni tako nepreviden, da bi oteževal s sprožitvijo takih koč-ljivih problemov dobrih odnosov z gg. Briandom in Tardiejem, ki hočeta v kompliciranem vprašanju saarskega ozemlja pa tudi v drugih važnih in realno dosegljivih zadevah priti Nemčiji čim-delj nasproti. Gotovo streme Nemci kakor vse pre-magane države za izvestnimi spremembami seda-njega stanja v Evropi; in da potovanji g. Schobra v Berlin in Rim nista bili čisto nedolžni, to vsi dobro vemo. Toda Nemci niso tako slabi diplo-mati, da se ne bi zaenkrat zadovoljili z vrabcem v roki, mesto da segajo po golobu na strehi.«

»Kaj bo torej storila Nemčija?«

»Rekel sem vam že, da bo igrala vlogo spret-nega, pametnega in vsestranskega lojalnega meše-tarja, za kar ji pošten, a ne pretiran honorar ne bo izostal.«

»Kako pa sodite o možnosti, da se Francija in Italija sporazumeta?«

»O tem nočem povedati svojega subjektivnega mnenja, ki je lahko zmotno. Zdi se mi, da je za Francijo skoro nemogoča žrtev, da bi pustila Italiji, da takorekoč prereže njeno ogromno afriško kolo-vialno cesarstvo. Koncesije pa, ki bi jih v tem oziru mogla v maksimalni meri dati, bi bile ma-lenkost za ekspanzivno politiko fašizma.«

»Pa kdo ima v tej veliki tekmi več šans za vspeh.«

»Jaz mislim, da Francija; seveda pa nočem biti porok v takih usodnih vprašanjih, v katerih igrajo glavno vlogo vedno imponderabilije.«

»In zakaj?«

»Ker Francija ni samo politično, ampak tudi gospodarsko najbolj sijajno organizirana država Evrope. Nikjer ne gresta politika in kapital tako roko v roki ko v Franciji. Kdor bo imel več ka-pitala in kdor bo z njim bolj mogel prepresti sred-njo in vzhodno Evropo pa Turčijo, ta bo zmagal. V tem oziru pa mislim, da Italija ne bo mogla s svojo latinsko sestro konkurirati z vspehom. Tu-kaj bo resen konkurent Francije samo Nemčija, zlasti na Balkanu. Politično bo zato Francija skušala odslej čimbolj navezati nase Avstrijo in Ogr-sko, ki sta svoje vrste mostova k Nemčiji, in se bo prizadevala te dve mali državi grupirati okoli male antante. Italija seveda bo delala v nasprotni smeri, pri čemer bo seveda morala snubiti najbolj zopet Nemčijo.«

»Kaj pa Anglija?«

»I kaj,« se je nasmehnil moj sobesednik. »Tej je vse prav. Za enkrat mislim, da ni preveč ža-lostna, ko opazuje, kako Francija in Italija nape-njata vse svoje sile, da druga drugo prekosita. To je čisto po angleškem računu »izbalansiranja sil« na kontinentu, pri katerem angleški mešan lahko mirno vživa naprej sadove svojih kupčij po svetu.«

In sva se najprijazneje poslovila. Kar se spominim Briandovega načrta Evropske federacije, pa se ustavim in prašam: »Pozabil sem na Evrop-sko Unijo gospoda Brianda; kaj pa o tem mislite?«

»To je uprav genijalna poteza, gospod moj, in radoveden sem, kako bo g. Mussolini na to od-govoril.«

Briandova spomenica o Evropski Uniji

Osnuje naj se Evropski Svet, Evropski Narodni Zbor in Evropsko Tajništvo — Predsednik naj se izvoli vsako leto — Rusija in Turčija iz Unije izključeni

Berlin, 17. maja. g. Francoski poslanik de Marguerie je danes izročil državnemu taj-niku Schubertu 16 strani dolgo spomenico francoskega zunanjega ministra Brianda o evropski federaciji in sporočil želje Brianda, da bi do 15. julija t. l. dobil odgovor na svoje predloge.

Briand razlaga v začetku spom. razloge, ki so ga privedli do tega, da je stopil pred Evropo s svojim predlogom o evropski Uniji, kakor on svoj načrt imenuje v naslovu spome-nice in potem večkrat v besedilu. Nato sledi poglavje o organizaciji Evrope, kakor si jo je zamislil, to je o Evropskem Svetu, potem o Evropskem Narodnem Zboru in končno o Tajništvu Evropske Zveze. Da poudari nujnost svojih predlogov, priključuje g. Briand vsake-mu poglavju obsežno obrazložitev motivov. Pravi predlog pa nima, kakor se je do sedaj smatralo, obliko vprašalne pole, temveč se v posameznih poglavjih sklicuje na razvojne možnosti v smislu združitve evropske indu-strije, skupnosti evropskega gospodarstva, va-lutarnih interesov itd.

Kot prvi korak k uresničenju svojega na-črta si misli Briand sklenitev začasne pogod-be, ki priznava potrebo Evropske Unije. Na-daljnji korak bi bila potem ustanovitev Ev-ropskega Sveta, Evropskega Narodnega Zbora in stalnega Tajništva. Delokrogi teh posamez-nih organizacij so začasno označeni samo ne-jasno. Začasno bi bila njihova naloga ta, da se mehanizem Evropske Unije spravi v tek, preden bi se začelo skupno praktično delo na gotovih poljih.

Vlade se naprošajo, da na spomenico odgovorijo brezpogojno do 15. julija. To pa za-to, ker misli g. Briand svoje poročilo, oziroma predlog o osnovanju Evropske Unije predlo-žiti plenumu Sveta Društva narodov na sep-tembrskem zasedanju.

Izve se tudi, da Briandov načrt ne za-

lavstvo in podjetja določen prispevek, ki ne bi bil pretežak, vendar bi pa nabrali dovolj sredstev, da bi se mogle primerno podpirati delavske družine. Sicer bi bil tudi proti takim prispevkom odpor. Vendar bi se sčasoma od-stranil, zlasti, ker prevzemajo oženjeni večja bremena, kakor samci. Drži, da so ta bremena prostovoljna, vendar so pa tudi splošnosti v korist. Ako bi stopili katoliški podjetniki na to pot, bi vršili eminentno katoliško misijo.

To je le ena misel. Bilo bi pa še več mož-nosti, da se reši delavska družina. Zlasti s po-močjo države.

Toda računati moramo z razmerami, ka-kršne so, in začetni.

mišlja Evropske Unije v obliki Združenih držav S. Amerike, ampak predlaga, da naj bi imela ta Unija vsakoletne periodične konfe-rence.

London, 17. maja. n. Zenevski dopisnik »Daily Herald« poroča o Briandovem me-morandu za ustvaritev Evropske Unije, katerega vsebina bo splošno znana šele jutri, da obsega 16 tiskanih strani s predgovorom, štirimi po-glavlji in zaključno besedo. Briand predlaga, da bi se evropske države po vzorcu Društva narodov združile v federativno skupnost. Ta načrt nikakor ni naperjen proti Društvu na-rodov ali namenjen za to, da bi ga nadome-stil. Tudi ni naperjen proti nobeni državni ali skupini držav izven Evrope, ali izven Društva narodov, ali proti suverenosti kakršnekoli države.

Ne zasleduje take unije, ki bi bila slična Severnoameriškimi Združenim državam, tem-več samo ustvaritev Evropskega reprezentanč-nega Zbora, Evropskega Sveta in stalnega Taj-ništva, katerega sedež bi bil najbrže v Zenevi. Reprezentantni zbor bi vsako leto volil nove-ga predsednika.

Briand upa, da se njegovi predlogi lahko uresničijo že prihodnje leto. Memorandum po-jasnjuje problem z vseh strani in prosi končno vlade, da mu povedo svoje mnenje. V pred-govoru pojasnjuje Briand potrebo evropske federacije. V prvem poglavju predlaga celo vrsto pogodb, s katerimi se države obvezujejo da ne bodo opustile nobenega truda za usta-ritev evropske federacije.

Prihodnji dve poglavji pa govorita o to-zadevnih metodah. Briand poudarja potrebo, da se bolj razvijejo odnosi med posamezni-mi državami ter opisuje, kako bi Evropske Združene Države lahko učinkovito delovale v Društvu narodov.

V četrtem poglavju obravnava tehnična vprašanja, gospodarske, finančne, prometne in trgovinske probleme.

V zaključni besedi izraža Briand s topli-mi besedami svoje prepričanje, da evropski narodi sami želijo Združene Evropske Države ter da je pametno in državniško, jih uresni-čiti.

Pariz, 17. maja. d. Briandov memoran-dum, katerega oficelni naslov se glasi »Me-morandum o organizaciji režima Evropske Unije«, se bo poslal samo onim vladam evrop-skih držav, ki pripadajo Društvu narodov. Rusija in Turčija ter izvenevropske države pa bodo prejele memorandum samo v vednost.

Zagrebska vremenska napoved. Pretežno jasno, zmerno toplo.

Izjava dr. Ninčiča

Berlin, 17. maja. n. Bivši jugoslovanski zu-nanji minister dr. Momčilo Ninčič in zastopnik Jugoslavije pri Društvu narodov je iz Zeneve došel v Berlin na panevropski kongres. Za-stopniku »B. Z. am Mittag« je izjavil: Za pa-nevropsko manifestacijo je čas in kraj izbran po-vsem ugodno, da se iz središča Nemčije pod-pira Briandova akcija za ustanovitev Združenih Evropskih Držav. Ta akcija bo zagotovila vsem evropskim narodom mir in boljše bodočnost. Složno sodelovanje med Berlinom in Parizom je ugoden znak za to idejo. Po njegovem mnenju je panevropska ideja najboljša rešitev za organi-zacijo miru med evropskimi narodi.

Evharistični kongres

Zagreb, 17. maja. z. Evharistični kongres se prične 14. avgusta zvečer. Takrat se bo priredil papeževemu delegatu slavnosten spre-jem. V noči od 16. na 17. avgusta bodo škofje v vseh cerkvah imeli pridige. Javno zboro-vanje bo v prostorih zagrebskega sejma in pred katedralo. Govorilo bo več govornikov. Njihovi govori se bodo prenašali z megafoni in po radiju.

Najdišča nafte v Bosni

Belgrad, 17. maja. u. Poročajo iz Sara-jeva: Vrtanje za nafto v planini Majevici je včeraj privedlo do nepričakovanih rezulta-tov. Kakor smo že poročali, so se prvi znaki nafte pojavili v globločini 200 metrov. Tu se je iz peskovitega materijala pojavilo toliko nafte, da se je v dveh dneh nabralo 2000 kilogramov. Ta količina je bila uporabljena za analizo. Analiza je pokazala, da je nafta iz-vrstne kvalitete in da poleg ostalih derivatov vsebuje 22% bencina. Sedaj so dognali v istem okolišču večje količine nafte ter so že pridobili 600 litrov. Po mišljenju strokovnja-kov je v poštevh prihajajoči teren tako velik, da bi se dalo postaviti na njem okrog 500 sond. Vsaka sonda daje pod poveljnimi po-goji okrog 50 ton, t. j. pet vagonov nafte. Strokovnjaki so mišljenja, da bomo že tekom dveh let imeli 15 delujočih sond, ki bodo da-jale 75 vagonov nafte na dan. Popolnoma iz-koriščen bi bil teren v teku desetih let. Ukre-nilo se je vse potrebno, da se delo na vrtanju čim bolj pospeši.

Grški časnikarji v Belgradu

Belgrad, 17. maja. u. S posebnim letalom družbe Aeroput so se danes pripeljali v Belgrad zastopniki solunskega časopisa. Med njimi se nahajajo glavni uredniki vseh večjih listov. Go-ste so sprejeli belgraiski časnikarji.

Demanti

Belgrad, 17. maja. Poblješeni smo demantirati kot popolnoma izmišljeno vest o dosednjem padu z balkona kraljeviča Tomislava, ki jo je prinesel berlinski »Lokalanzeiger« *in po njem neki drugi tuji listi. (Centralni presbiri.)*

Izpraznitev Porenja

Pariz, 17. maja. AA. Predsednik francoske vlade je imel danes sestanek z ministrom vojne Maginotom. Sestanku so prisostvovali Berthelot, Weygand in Guillaumat. Nato se je sestal z nemškim poslanikom von Höschom. Ta sestanek je veljal izpraznitvi Porenja, ki je odvisna od tega, da izroči Nemčija listino z dovoljenjem za mobilizacijo njenega dolga s pomočjo banke za mednarodna plačila.

Pariz, 17. maja. AA. Tardieu je naročil evakuacijo Porenja, ker je reparacijska komisija danes ugotovila, da je Nemčija izpolnila svoje obveze.

Pariz, 17. maja. n. Danes zvečer ob 18.30 je francoska vlada izdala povelje, da francoske čete začno izpraznjevati porenjsko ozemlje.

Pogreb Fritjola Nansena

Oslo, 17. maja. n. Danes je bil na najslavesnejši način pokopan Fritjof Nansen. Na današnji dan se je sicer vršil veliki švedski narodni praznik, tako zvan dan svobode, ki pa je postal pravi narodni žalni dan. Prve slovesnosti pogreba so se vršile na trgu pred vseučiliščem, kjer je bilo Nansenovo truplo položeno na oder. Govor je imel rektor vseučilišča in ministrski predsednik Mohwinkel. Nato je šel sprevod ob ogromni udeležbi prebivalstva do krematorija, kjer je bila zaključena slovesnost.

Krvavi spopadi v Berlinu

Berlin, 17. maja. n. Preteklo noč je prišlo v raznih delih mesta do krvavih spopadov, v katerih so bile tri osebe ubite. V Neubaugerberstrasse je prišlo med komunisti in narodnimi socialisti do streljanja, pri čemer je bil en komunist takoj ubit z več strelji, drugi komunist pa je bil težko ranjen, da je na prevozu v bolnico umrl. V Schönebergu je bil neki mlad delavec, ki je hotel iti v svoje stanovanje, zavrato zaboden z nožem ter je takoj umrl. Bil je najbrže žrtev pomote. Policija je že na sledu storilcem.

Trije časnikarji bodo razglašeni blaženim

Rim, 17. maja. z. Kakor piše »La Corispondenza« *se vršijo priprave za proglasitev blaženim treh časnikarjev in sicer Filiberta in Camilla Vrau, dveh bratov ustanoviteljev pariške hiše dobrega tiska in Giosue Borsi italijanskega književnika*

Velike vaje ital. letalstva

Rim, 17. maja. n. Na dan 8. junija je dočena velika zrakoplovna parada, katere se bo udeležil kralj, Mussolini, vlada in diplomatski zbor. 20 zračnih eskadrilj bo predvajalo bitko v zraku, v kateri bodo letala zavila v meglo nalašč zgrajeno vas ob Tiberi, jo bombardirala in porušila.

Ustroj italijanske vojske

Rim, 17. maja. AA. Vojaški bulletin priobčuje izpremembe k zakonu o ureditvi vojske. Predvidena so štiri armijska poveljstva, 11 armadnih zborov, 29 divizij, 2 brzi diviziji in 30 inspektoratov za mobilizacijo. Posebne določbe so namenjene vojaškim šolam ter artiljerijskemu in konjeničnemu orožju. Zakon ima posebne določbe o komandi generalnega štaba.

Karlistični nemiri v Romuniji

Bukarest, 17. maja. AA. Vlada je ustavila več listov, ker so kljub vladni prepovedi razpravljali o povratku princa Karola v Romunijo. Po bukreških ulicah križarijo vojaški oddelki, da vzpostavijo mir in red.

Belgrajski proces

Belgrad, 17. 5. m. Na današnji razpravi se je nadaljevalo zaslišanje priči, ki pa niso nič bistvenega izpovedale. Nadalje so stavili svoje predloge odvetniki in državni tožitelj ter je bil prečitani pismeni dokazilni material.

Prva priča gospa Terezija Uglje, pri kateri je stanoval obtoženi Ivan Ban, pripoveduje, da se je obtoženeц zelo slabo ponašal, da je pogosto prihajal zelo pozno ponoči domov, radi česar mu je morala dati ključ od hišnih vrat.

Druga priča, Nikola Ivanišić, je bil poklican na predlog obrambe, vendar se je danes pokazalo, da sploh ne pozna nobenega od obtožencev in da on ni dotična oseba, na katero je mislila obramba.

Policijski komisar v Zagrebu, dr. Sadgjak, vztraja pri svojih prejšnjih izpovedih, kako so bili zaslišani obtoženci na policiji ter ne pove bistveno nič novega.

Nato so stavili svoje predloge odvetniki in obtoženci. Obtoženi Hadžija ponavlja svoj predlog, da naj se pokličejo dr. Pernar in drugi. Odvetnik dr. Kostić predlaga, naj se pozove kot priča bivši poslanec Vilder. Državni tožitelj se protivi tem predlogom, ker smatra, da bi te priče ne mogle izpovedati nič bistvenega.

Nato se čitajo razni akti, med drugimi grozilna pisma, ki so jih obtoženci pisali med ostalimi tudi predsedniku vlade Zivkoviću, dr. Nedeljkoviću, starešini Sokola in drugim.

Dalje so se prečitale poročila strokovnjakov o peklenjskih strojih. Strokovnjaki so bili general Derok, Vekić in Ilić. Ti so konstatirali, da bi bil peklenjski stroj, kateri bi imel biti postavljen na Martinovki, razrušil progo in tudi onesposobil most za nadaljnji promet. Isto tako je bil tudi peklenjski stroj, ki naj bi bil postavljen na Zrinjevcu, konstruiran tako, da bi povzročil smrt vseh, ki bi se nahajali v njegovi bližini.

S tem bi bilo dokazovanje končano ter se bo razprava nadaljevala v ponedeljek. Po vsaj priliki pride tedaj do govora državnega tožitelja.

„Fašizem bo vladal sto let!“

Mussolini govori...

Milan, 17. maja. n. Na potovanju po provinci Pistoia je imel Mussolini pred spomenikom Feruccia nagovor, katerega zaključek je izzval pri prisotnih fašističnih poslušalcih pravi vihar navdušenja. Svoj govor je zaključil z besedami: »Črne srajce, učite se na tem kraju, kako se domovina brani v velikih trenutkih in kako je treba za njo umreti!« *V petek zvečer je Mussolinijev posebni vlak došel v Firenco. Na Mussolinijev govor, ki se z veliko napetostjo pričakuje v nedeljo, so prišli v Firenco tudi vojni, mornariški in zrakoplovni minister ter šefi generalnega štaba zrakoplovstva in milice.*

Milan, 17. maja. g. Mussolini je danes obiskal umetnostno razstavo v Firenzi, nekatere vojašnice in vojaško vežbališče, na katerem se je predstavilo 150 letal, nato pa je imel zvečer z lože zgodovinske medicinske palače slovesen nagovor na ljudsko množico, ki je več ur čakala nanj s prepevanjem fašistične himne.

Mussolini se je v svojem govoru še le na koncu dotaknil zunanje politike. Poudarjal je, da se mora italijanski mornariški program popolnoma uresničiti, da se da primeren odgovor onim, ki hočejo zaplesti italijanski narod v vojno pod pretezo, da ga hočejo rešiti fašistične tiranije. Prej pa je Mussolini brez natančnejšega utemeljevanja izjavil, da fašistični pokret ni reakcionaren, da ni nikakira tiranija, temveč revolucija, ker se ves narod vlada sam. Najboljše lastnosti fašizma so v njegovi sposobnosti za

obnovo, v kateri noče nikdar mirovati. Omenja joč politični pomen jutrišnje velike vojaške parade v Firenzi, je Mussolini omenil znani Machiavellijev izrek, da neoboroženi proroki vedno poginejo. Končal je z besedami: »Pred prizorom oborožene sile bodo jutri vsi prisiljeni, priprečiti se o odločnem in vojaškem pojavu fašistične Italije, da je prijateljstvo fašistične Italije dragoceno, da pa bo njeno sovrastvo trdo, zelo trdo.« *Navzoči so te besede odobraval z viharjem navdušenjem.*

Pred tem pa je Mussolini našteval zasluge fašizma od pohoda v Rim dalje, ki je razsekal veliko gordijskih vozlov, kateri so ovirali narodno, politično, versko in gospodarsko moč Italije. Danes pa stoji fašizem samo še pred gospodarskimi problemi mlade politike, ki se ne sme pretiravati, kar se ljudje ne živijo samo od kruha. Program fašizma lahko določi že za deset let naprej. Fašizem ne bo vladal samo šestdeset let, kakor se je reklo ob njegovi ustanovitvi, temveč mu pripada celo stoletje. Napori vladnih poslov tekom osmih let niso niti najmanjše oslabili bojno silo fašizma. V notranjosti nima nobenih sovražnikov več, ki bi se upali javno pokazati. Kar se tiče sovražnikov v inozemstvu, zaničuje fašizem njihove voditelje in je popolnoma prepričan, da se bodo množice nekega dne sprijaznile z neporušljivo resnico fašizma. Italija ni več majhen narod, ker se števalo njenega prebivalstva že bliža 43 milijonom.

Nemirni dnevi v Indiji

Muslimani za sporazum - Krvave demonstracije - Aretacije v masah

London, 17. maja. n. Voditelj indijskih mohamedancev je danes na velikem zborovanju v Bombayu sporočil, da je prošil za dovoljenje, da sme obiskati Gandija in se z njim posvetovati, kako bi se mogel vpostaviti mir v Indiji. Imel je že osebni razgovor z indijskim podkraljem. — Po vsej Indiji se še vedno nadaljujejo napadi na solna skladišča, pri čemer je bilo mnogo oseb aretiranih.

London, 17. maja. n. V Solapurju je bil zadnje dni mir. Dva voditelja vstašev sta bila za zgled eksemplarno kaznovana na sedem odnosno deset let ječe in visoke denarne globe. V Darasani so včeraj po odhodu gospe Naidu hoteli številni prostovoljci na novo napasti solna skladišča. Dasi se je angleška policija deloma že umaknila, je odbila napadalce, od katerih je bilo devet ranjenih.

London, 17. maja. AA. Na Bengalskem so bili novi neredi. Policija je prišla, pa izpustila na svobodo go. Naidu.

Pariz, 17. maja. AA. »Havas« *poroča iz*

Kunne, da je bil aretiran predsednik občine v Salapurju ter obsojen na 5 mesecev zapora in 10.000 rupij globe.

Pariz, 17. maja. AA. Poročajo iz Bombaya, da so tamošnji muslimani včeraj proslavili »Muslimanski dan« *z velikimi manifestacijami po ulicah ter velikim mitingom. Povorka je šla okoli 100.000 ljudi. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva sprejetje muslimanskih zahtev, drugače bodo muslimani izvajali represalije.*

Bombay, 17. maja. AA. Policijska oblastva so odredila obširne in podrobne ukrepe, da preprečijo za jutri nameravani napad na tovarno soli v Wadajlju pri Bombayu.

Pariz, 17. maja. AA. Poročajo iz Bombaya, da se je 90% tekstilnih delavcev spet vrnilo na delo.

Pariz, 17. maja. AA. Poročajo iz Bombaya, da so v Darsanu spustili 224 oseb, ki so jih aretirali zaradi naskoka na solna skladišča. Kakih 550 delavcev nadzira solna skladišča, da jih ne napadejo prostovoljci.

Spravna pogajanja med Anglijo in Svetlo stolico

Malta, 17. maja. d. Znano je, da je bil izbruhnil spor med angleško vlado in Vatikanom zaradi predsednika malteške vlade Stricklanda. Vlada je dolžila malteški italijanski kler, da podpira nacionalistično stranko, ki da je pod vplivom fašizma, dočim je Vatikan s polno upravičenostjo dolžil šefa malteške vlade, ki je sestavljena iz članov avtonomistične stranke, da se vmešava v čisto cerkvene zadeve Malte. Spor, ki je zaradi tega nastal, se skuša poravnati potom konkordata, ki ga je malteška vlada izdelala po predhodnih posvetovanjih s papeževim delegatom na Malti msgr. Robinsonom.

Ta načrt, ki ga objavlja »Vladna gazeta« *na Malti, določa, da je malteška cerkev popolnoma neodvisna v duhovnih zadevah. Od strani vlade pa se zahteva, da morajo imeti škofje privoljenje britanske vlade. Oni morajo biti Maltežani in britanski podaniki. Istotako župniki, ki se bodo morali vzgajati v britanskih semeniščih. Vlada želi, da tudi predstojniki cerkvenih redov ne smejo biti Italijani, in da število italijanskih članov cerkvenih redov ne sme presegati gotovega odstotka. Skofijske objave se morajo razglašati v angleškem*

in malteškem in, če treba, še v italijanskem jeziku.

Začela se bodo pogajanja, oziroma so že v teku, da se potom definitivnega konkordata enkrat za vselej možnost nadaljnjih sporov odstrani. Od strani vatikanskih krogov se naglašja, da se Cerkev absolutno nikoli ne namerava vmešavati in tudi ni vmešavala v politične konflikte med malteškimi avtonomisti in nacionalisti pa da slejkoprej želi priti z Anglijo do obojestransko zadovoljivega aranžmana.

Marinković se vrnil v Belgrad

Zeneva, 17. maja. AA. Snoči ob 10.10 je jugoslovanski minister za zunanje zadeve dr. Marinković odpotoval v spremstvu polnočnega ministra g. Fotića proti Belgradu. Na postaji so se od njega poslovili dr. Šumenković z osebje delegacije, naš generalni konzul v Zenevi g. Petrović, člani naših studentskih društev in naše kolonije, češkoslovaški poslanik v Bernu Pirlinger ter mnogo uradnikov sekretarijata Društva narodov.

Nemško brodovje v Splitu

Split, 17. maja. z. Snoči je poveljnik našega pomorskega zrakoplovstva kapitan vojne ladje Valušnik priredil v hotelu Bellevue intimno večerjo v čast nemškemu admiralu Gladischu in njegovim častnikom. Večerji so prisostvovali podban Zdravković, župan Račić, vsi častniki nemške ladje in vsi višji častniki mornarice in kopne vojske, nemški konzul v Sarajevu in vicekonzul v Splitu.

Včeraj popoldne je Gladisch bil sprejet od Nj. Vel. kraljice Marije na jahti »Vila« *v avdienco. Danes je admiral napravil z avtomobilom izlet v Šibenik, Skradin in na slapove Krke. Jutri zvečer bo admiralska godba s »Königsberga« *od 6 do 8 zvečer igrala na Narodnem trgu.**

Slovanski geografi v Zagrebu

Zagreb, 17. maja. p. Kot udeleženec kongresa slovanskih geografov in etnografov se mudi v Zagrebu profesor jagelonskega vseučilišča v Krakovu Vladislav Semkovicz, ki je specialist za srednjeveško zgodovino in historično geografijo. Casopisje naglašja, da je on napravil na Hrvate zanimiv referat o istovetnosti svetega Kršovana na Krku in kapele sv. Feliksa in Andaka v Krakovu. O svetem Kršovanu so pisali tudi naši akademiki. Prof. Semkovicz je obiskal naše akademike in se obširno razgovarjal s predsednikom akademije Manojlovičem in drugimi člani. Nato si je ogledal galerijo slik.

Kje bo stal sanatorij za prometno osobe

Belgrad, 17. maja. AA. Danes je odpotovala iz Belgrada v Dravsko banovino komisija ministarstva prometa, da določi mesto, kjer bo zgrajen velik sanatorij za prometno osobe, ki bo leha na prsnih boleznih. Šef komisije je predsednik osrednje uprave odbora bolezenskega fonda g. Lazar Gjorgjević. Gre za odločitev med nasleđnjimi kraji:

V državem gozdu blizu Gorij pri Bledu, v gozdu : Sv. Neži blizu Trčica in za kraj pri Slovenski Bistrici. Člani komisije so nadalje zdravniki za pljučne bolezni. Za gradnjo tega sanatorija je predviden izdatek v znesku 3 in pol milijona Din. Zgrajen bo v višini nad 600 m. Drugi sanatorij na nižjem terenu pa bo postavljen na ozemlju predvojne Srbije in bo stal 4 milijone Din.

Radio na brzovlakih

Belgrad, 17. maja. AA. Ministrstvo prometa je pristalo na to, da se naj potnikom na železnih nudi zabava in omogoči ugodno potovanje. S tem v zvezi je dovolilo društvu »Jugoželezniški radio« *v Belgradu, da postavi v vozovih brzovlakov sprejemne radio-aparate. Montažna dela bodo končana v nedeljo 18. t. m. Aparati bodo izročeni v promet v prisotnosti zastopnikov zainteresiranih ministrstev, časopisja in povabljenih gostov. Prometno ministrstvo je v to svrhu dovolilo udeležencem tega poskusnega predvanjanja brezplačno vožnjo. Brzovlaku šteje 2 bo priključen en voz I. in II. razreda. Brzovlak odide iz Belgrada ob 7.50 in prispe v Bosanski Brod ob 10.40. Iz Bosanskega Broda se vrača ob 17.26 in prispe v Belgrad ob 21.55 istega dne. Gostje se bodo peljali v svojem vozu samo do Bosanskega Broda.*

Proces proti Predavcu

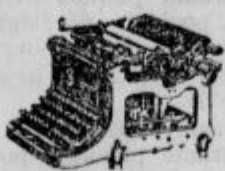
Zagreb, 17. maja. z. Danes se je pričel pred sodnim stolom proces proti Josipu Predavcu, ki je obtožen raznih malverzacij pri Hrvatski Zadrugi banki. Na današnji seji so zagovorniki zahtevali, naj se senaj spremeni, ker je isti senat sodil tudi dr. Cicaka, ravnatelja zavoda. Takoj po pričetku razprave je predsednik senata kaznoval tri zagrebske odvetnike vsakega s 1000 dinarjev globe, ker so govorili, ne da bi dobili besedo. Na današnji razpravi se je prečitala obtožnica, nakar se je ob 12 razprava prekinila.

Odmev železniške nesreče v Somboru

Belgrad, 17. maja. m. Iz Sombora poročajo, da je tamkajšnje sodišče danes obsodilo krivca za železniško nesrečo, ki se je dogodila 27. junija lani in pri kateri so 3 železničarji izgubili svoje življenje. Za to nesrečo sta bila obtožena Tihomir Stepanović, kretničar, in službujoči uradnik Srdjanov. Ker se je pri sodišču dognalo, da je Stepanović napačno postavil kretnico iz tretjega položaja na četrti in je torej on zakrivil nesrečo, da je sodišče obsodilo na 6 mesecev zapora ter na izgubo službe, dočim je bil uradnik oproščen.

Pogumna letalka

London, 17. maja. AA. Angleška mlada letalka Anny Johnson, ki je v 14 dneh preletela nad 6000 milja, je sinoči prispela v Bangkok nekoliko izčrpana. Na poletu iz Rangona preko burmeskega hribovja je imela slabo vreme. Zaradi dežja, megle in vetra je letela nekaj ur na slepo in je preletela 355 milj v sedmih urah. Danes bo preletela eno najdaljših etap celega poleta, to je 900 milj do Singapurja. V Londonu so spremljali njen polet z največjim zanimanjem. Listi objavljajo podrobnosti in primerjajo dnevno njen polet s poletom avstralskega imetelja rekorda Berta Hinklerja. Da doseže Hinklerjev rekord, bo morala mlada letalka preleteti do Port Darwina v treh dneh in pol 3000 milj.

OTVORITVENO NAZNANILO.

Svojim cenj. odjemalcem si dovoljujem naznaniti, da sem otvoril v LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA 44 podružnico svojega podjetja.

Uverjen sem, da s tem ustrežem samo koristim svojih cenj. odjemalcev, ter beležim

z odličnim spoštovanjem

IVAN LEGAT

LJUBLJANA

Prešernova ul. 44

Tel. int. 2598

MARIBOR
Vetrinjska ul. 30
Tel. int. 2434